

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Педагогічний факультет

Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор за науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«09» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта

2023–2024 навчальний рік

Розробник: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової та дошкільної освіти Філімонова Тетяна Володимирівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)

«29» серпня 2023 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Психологія педагогічна» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вікова динаміка психіки людини протягом дитинства, розвиток психічних процесів та психічних якостей особистості дитини. - дитяча психологія слугує теоретичною основою для педагогічної психології, а також для практики навчання й виховання дітей.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психологія (загальна та вікова)».

Метою дисципліни є формування у студентів такої професійної позиції, за якої дитина сприймається як самоцінна й неповторна особистість, здатна до волевиявлення та ініціативи, отримання студентами теоретичних знань з дитячої психології та формування практичних навичок (компетентностей).

Ключові слова: психологія, дитяча психологія, психічний розвиток особистості, пам'ять, увага, уява, мислення, мовлення.

Abstract

The study program of the normative educational discipline "Child Psychology" is compiled in accordance with the educational and professional training program for bachelors of the specialty 012 Preschool Education according to the educational and professional program "Preschool Education".

The subject of study of the academic discipline is: the age-related dynamics of the human psyche during childhood, the development of mental processes and mental qualities of the child's personality. - child psychology serves as a theoretical basis for pedagogical psychology, as well as for the practice of teaching and raising children.

Interdisciplinary connections: "Psychology (general and age)".

The goal of the discipline is the formation of such a professional position in students, in which the child is perceived as a self-valuable and unique individual, capable of self-determination and initiative, the students' acquisition of theoretical knowledge of child psychology and the formation of practical skills (competencies).

Key words: psychology, child psychology, mental development of personality, memory, attention, imagination, thinking, speech.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 120		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 4,5 аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,5	Ступінь: бакалавра	Лекції
		18 год.
		Практичні, семінарські
		32 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=5589		Самостійна робота
		70 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 50 год. – аудиторні заняття, 70 год. – самостійна робота (41,7% / 58,3%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 120		2-й
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=5590	Ступінь: бакалавра	Лекції
		4 год.
		Практичні, семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		110 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 10 год. – аудиторні заняття, 110 год. – самостійна робота (8,3 % / 91,7%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: формування у студентів загальних уявлень про педагогічну психологію, оволодіння студентами найважливішими теоретичними проблемами з педагогічної психології; ознайомлення студентів з методами педагогічної психології, з психологією виховання, з психологією навчання, з психологією вчителя та психологією педагогічної діяльності.

Завдання курсу: вивченні загальних засад педагогічної психології; ознайомленні з методами педагогічної психології; ознайомленні з психологією виховання, психологією навчання, психологією педагогічної діяльності, психологією вчителя; оволодінні всіма категоріями, поняттями, включеними в програму курсу; оволодінні прийомами всіх форм занять з використанням активних методів навчання, які спрямовані на формування у студентів теоретичного професійного мислення психологічного складу; формуванні у студентів вміння творчо та професійно використовувати знання у педагогічній діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни: «Психологія (загальна та вікова)», дитяча психологія, педагогіка.

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми раннього віку; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПРН-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку

ПРН-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПРН-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір закладу дошкільної освіти.

ПРН-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПРН-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПРН-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психологопедагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПРН-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПРН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнонародські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПРН-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками

ПРН-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

I. Загальнопредметні:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

II. Фахові:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньомовленневою і художньопродуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки

Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології

Тема 3. Психологія дошкільної освіти

Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі

Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу

Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності.

Мотивація навчання

Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи

Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання

Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці

Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності

Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності

Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога

Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування

Тема 14. Педагогічна техніка

Тема 15. Майстерність вчителя на уроці

Тема 16. Майстерність вихователя

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології

Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки

Предмет та задачі педагогічної психології. Етапи становлення педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Загальна характеристика методів педагогічної психології, їх класифікація.

Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології

Зародження педагогічної психології у давньому світі. Ідеї педагогічної психології у середньовіччі та епоху Відродження. Розвиток педагогічної психології в епоху Просвітництва. Становлення педагогічної психології у ХХ на початку ХХ століття. Основні тенденції розвитку педагогічної психології на сучасному етапі. Становлення і розвиток педагогічної психології в Україні.

Тема 3. Психологія дошкільної освіти

Стан сучасної дошкільної освіти, принципи, тенденції розвитку. Модель освітнього процесу і педагогічної діяльності на щаблі дошкільної освіти. Зміст і самоцінність дошкільного дитинства та цільові орієнтири дошкільної освіти. Проблема наступності дошкільної та шкільної освіти. Інклюзія у дошкільній освіті. Дитинство як самоцінний період життя людини. Дитинство як культурно-історичний феномен. Криза сучасного дитинства. Цільові орієнтири дошкільної освіти. Основні моделі освітнього процесу в дитячому садку. Оптимальна модель освітнього процесу в дошкільному віці. Освітні ситуації на щаблі дошкільної освіти. Загальні проблеми педагогічної психології дошкільної освіти: проблема сензитивних періодів; проблема зв'язку педагогічного впливу з психологічним розвитком дитини; проблема співвідношення навчання і виховання; проблема системного характеру розвитку дитини і комплексності педагогічних впливів; проблема впливу спадковості та середовища на психологічний і поведінковий розвиток дитини; проблема забезпечення індивідуалізації навчання; проблема соціальної адаптації та реабілітації.

Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі

Загальне поняття про психічний розвиток. Основні теорії психічного розвитку дитини. Психічний розвиток і навчання. Основні напрямки психічного розвитку дітей у навчально-виховному процесі. Виховання і етапи розвитку дитини. Вплив виховання на різні етапи розвитку дитини. Психічний розвиток на різних вікових етапах. Кризи сучасного дитинства. Типові ситуації розвитку в дошкільному віці. Становлення суб'єктності дошкільника в ситуаціях розвитку. Віково-нормативна модель розвитку дошкільників.

Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології

Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу

Учіння як складова педагогічного процесу. Теоретичні і практичні проблеми психології учіння. Основні компоненти учіння (змістові, цільові, мотиваційні, операційні, емоційно-вольові, комунікативні, результативні, контрольно-оцінні). Вікова динаміка процесу учіння. Рівні сформованості навчальної діяльності. Уміння навчатися самостійно як інтегральна якість особистості. Здібності до учіння. Психодіагностика розумової самостійності індивіда. Научіння та його види. Концепції учіння. Загальна характеристика учбової діяльності. Структура учбової діяльності. Мотиваційний компонент учбової діяльності. Операційний

компонент учбової діяльності. Контроль і самоконтроль у структурі учбової діяльності. Самостійна учбова діяльність. Змістовний компонент учбової діяльності. Формування і розвиток навичок.

Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання

Предмет психології навчання. Проблеми психології навчання. Психологія і педагогіка навчання. Типи навчання. Розвивальні можливості навчання. Конструювання навчального змісту. Мотиви навчання. Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна). Психологічні аспекти дидактичних принципів, змісту предмета і методів засвоєння знань, умінь, навичок. Теорії навчання (Л.С. Виготський; П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін, О.М. Матюшкін, Л.М. Проколієнко та ін.) Концепції управління навчанням. Розвиток особистості в процесі навчання. Способи управління навчанням: програмоване навчання, алгоритмізація, проблемне навчання, комп'ютерне навчання, уроки-діалоги тощо. Перспективи індивідуального розвитку учнів. Психологічні механізми ціле покладання в навчанні. Завдання психології навчання як розділу педагогічної психології. Проблема мотивів діяльності як зона з стрижневих проблем у психології. Поняття мотиву в психології навчання. Особливості навчальної мотивації. Побудники навчальної діяльності. Стійкість і динаміка навчальної мотивації. Функції навчальних мотивів. Інтерес як один з інтегральних проявів складних процесів мотиваційної сфери. Мотиви досягнення успіху й запобігання невдачі. Розвиток внутрішньої мотивації навчання.

Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи

Сутність навчальної діяльності. Результат навчальної діяльності. Освітній процес. Основне джерело становлення й розвитку пізнавальної активності людини. Характеристики теоретичного мислення. Структура навчальної діяльності в загальнопсихологічній теорії діяльності. Формування та становлення навчальної діяльності учня. Особливості психології навчання дітей дошкільного віку. Загальні питання навчання дітей дошкільного віку. Формування психологічної готовності дошкільника до навчання. Особливості уваги дітей на заняттях. Сприймання навчального матеріалу. Умови успішного засвоєння знань. Формування уявлень та знань в процесі навчання. Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Психологічні передумови формування навчальної діяльності у дошкільному віці. Основні рівні розвитку і готовність дошкільника до навчання.

Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання

Виховання як суспільне явище та соціальна функція. Предмет психології виховання. Проблеми психології виховання. Виховання як процес формування цілісної особистості. Закономірності виховного впливу. Історичні моделі виховання. Виховання та індивідуальний розвиток учнів. Процес виховання та чинники неорганізованого соціального впливу. Психологічні механізми виховання. Методи і прийоми виховного впливу. Самопізнання та самооцінка як передумови само актуалізації у вихованні. Поняття про моральність. Критерії та показники вихованості. Вікові аспекти виховання і життєвий шлях особистості. Психологічні особливості дітей з асоціальною поведінкою. Психологія індивідуального підходу в процесі виховання особистості. Завдання психології виховання. Індивідуальний підхід у процесі виховання. Соціальні інститути виховання. Психологічні аспекти самовиховання особистості. Сутність критеріїв вихованості і виховного впливу.

Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці

Виховання як формування цілісної особистості. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Психологія морального виховання дітей дошкільного віку. Психологія естетичного виховання дітей дошкільного віку. Психологія трудового виховання дітей дошкільного віку. Виховання волі і характеру у дітей дошкільного

віку. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку та шляхи подолання проблем. Виховання як фактор розвитку самосвідомості. Формування "Я-концепції" дитини. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку. Типологія емоційних розладів. Проблема подолання поведінкових відхилень. Виховання гіперактивних дітей. шляхи подолання проблем.

Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності

Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності

Загальна характеристика педагогічної освіти. Педагогічна діяльність в просторі освіти. Психологічні характеристики, специфіка, структура педагогічної діяльності. Процеси освіти й освітні процеси. Віково-орієнтована модель освітньої діяльності. Педагогічні здібності їх структура. Педагогічні вміння та навички. Структура педагогічної діяльності вчителя (конструктивна, організаційна, комунікативна). Професійна спрямованість особистості вчителя. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності. Діяльність педагога: Педагогічний ідеал і його конкретно-історичне втілення. Педагогічні здібності: дидактичні, експресивні, перцептивні, організаторські, сугестивні. Педагогічний такт і здібність до педагогічного спілкування. Здібності педагога. Особистість педагога: Морально-психологічний образ педагога в суспільній свідомості. Комп'ютерні методи в системі освіти.

Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності

Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Педагог – суб'єкт педагогічної діяльності. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійно значущі якості особистості вчителя. Психологія педагогічної саморегуляції. Індивідуальний стиль діяльності вчителя. Загальна характеристика педагогічного спілкування. Ефективність педагогічного спілкування. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Особистісні якості в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Розвиток творчих здібностей педагога. Педагогічне сприйняття. Специфіка педагогічного мислення. Вимоги до вчителя в умовах науково-технічного і соціального прогресу.

Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога

Професійно значущі особистісні якості педагога. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Професійна відповідність (придатність) вчителя. Особливі професійні і суспільні функції учителя. Вихователь дитячого садка. Сукупність професійно необхідних якостей та інших особливостей вчителя. Педагогічна (професійна) спрямованість особистості вчителя. Професійна (педагогічна) самосвідомість (Я-концепція) вчителя. Збереження психічного, фізичного здоров'я вихователя ЗДО, як умова ефективності професійної діяльності. Розвиток творчих здібностей педагога.

Кредит 4. Педагогічна майстерність

Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Стил педагогічної діяльності. Управління пізнавальною сферою учнів. Стил педагогічного спілкування.

Тема 14. Педагогічна техніка

Педагогічна техніка як форма організації поведінки педагога. Педагогічна цілеспрямованість та управління емоційним станом педагога. Міміка і пантоміміка, їх роль в процесі педагогічного спілкування.

Тема 15. Майстерність вчителя на уроці

Керівництво пізнавальною діяльністю учнів на уроці. Вимоги до різних форм роботи на уроці: лекції, уроки-семінари, уроки-диспути. Культура

педагогічної праці педагога на уроці. Врахування психологічних аспектів уроку.

Тема 16. Майстерність вихователя

Комплексний підхід до виховання школярів. Відображення психічних, вікових і індивідуальних особливостей школярів у виховній роботі педагога-майстра. Врахування результатів виховання і показники рівня вихованості учнів.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології						
Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	8	2	2			2
Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	8	2	2			2
Тема 3. Психологія дошкільної освіти	7	-	2			2
Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	7	-	2			4
Всього за кредит 1	30	4	8			14
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології						
Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	6	2	2			2
Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	6	2	2			2
Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	8	2	2			4
Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	6	2	2			2
Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці	4	-	2			2
Всього за кредит 2	30	8	10			12
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності						
Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	10	2	2			6
Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	10	-	2			8
Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	10	2	2			6
Всього за кредит 3	30	4	6			20
Кредит 4. Педагогічна майстерність						

Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	8	2	2			4
Тема 14. Педагогічна техніка	8	-	2			6
Тема 15. Майстерність вчителя на уроці	7	-	2			5
Тема 16. Майстерність вихователя	7	-	2			5
Всього за кредит 4	30	2	8			20
Усього годин:	120	18	32			70

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології						
Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	8	2	-			6
Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	8	-	2			6
Тема 3. Психологія дошкільної освіти	7	-	-			7
Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	7	-	-			7
Всього за кредит 1	30	2	2			26
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології						
Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	6	2	-			4
Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	6	-	-			6
Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	8	-	-			8
Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	6	-	-			6
Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці	4	-	-			4
Всього за кредит 2	30	2	-			28
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності						
Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	10	-	2			8
Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	10	-	-			10
Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	10	-	-			10
Всього за кредит 3	30	-	2			28
Кредит 4. Педагогічна майстерність						

Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	8	-	-		8
Тема 14. Педагогічна техніка	8	-	-		8
Тема 15. Майстерність вчителя на уроці	7	-	-		7
Тема 16. Майстерність вихователя	7	-	2		5
Всього за кредит 4	30	-	2		28
Усього годин:	120	4	6		110

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1.	Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	2
2.	Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	2
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології		
3.	Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	2
4.	Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	2
5	Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	2
6	Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	2
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності		
7	Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	2
8	Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	2
Кредит 4. Педагогічна майстерність		
9	Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	2
Всього:		18

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1.	Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	2
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології		
2.	Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	2
Всього:		4

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1.	Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	2
2.	Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	2
3	Тема 3. Психологія дошкільної освіти	2
4	Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	2
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології		
5.	Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	2
6.	Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	2
7	Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	2
8	Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	2
9	Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці	2
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності		
10	Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	2
11	Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	2
12	Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	2
Кредит 4. Педагогічна майстерність		
13	Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	2
14	Тема 14. Педагогічна техніка	2
15	Тема 15. Майстерність вчителя на уроці	2
16	Тема 16. Майстерність вихователя	2
Всього:		32

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1	Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	2
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності		
2	Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	2
Кредит 4. Педагогічна майстерність		
3	Тема 16. Майстерність вихователя	2

Всього:	6
----------------	----------

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1.	Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	2
2.	Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	2
3	Тема 3. Психологія дошкільної освіти	2
4	Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	4
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології		
5.	Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	2
6.	Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	2
7	Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	4
8	Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	2
9	Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці	2
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності		
10	Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	6
11	Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	8
12	Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	6
Кредит 4. Педагогічна майстерність		
13	Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	4
14	Тема 14. Педагогічна техніка	6
15	Тема 15. Майстерність вчителя на уроці	5
16	Тема 16. Майстерність вихователя	5
Всього:		70

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні основи педагогічної психології		
1.	Тема 1. Загальна характеристика педагогічної психології як науки	6
2.	Тема 2. Виникнення і розвиток педагогічної психології	6

3	Тема 3. Психологія дошкільної освіти	7
4	Тема 4. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	7
Кредит 2. Навчання і виховання як феномен педагогічної психології		
5.	Тема 5. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу	4
6.	Тема 6. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання	6
7	Тема 7. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи	8
8	Тема 8. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	6
9	Тема 9. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці	4
Кредит 3. Психологія педагога та педагогічної діяльності		
10	Тема 10. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	8
11	Тема 11. Учитель як суб'єкт педагогічної діяльності	10
12	Тема 12. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	10
Кредит 4. Педагогічна майстерність		
13	Тема 13. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування	8
14	Тема 14. Педагогічна техніка	8
15	Тема 15. Майстерність вчителя на уроці	7
16	Тема 16. Майстерність вихователя	5
Всього:		110

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. 1. Основні проблеми педагогічної психології як науки.
2. Принципи побудови досліджень у педагогічній психології.
3. Ігрові методи навчання та їх психологічні засади.
4. Психологічні основи комп'ютеризації навчання.
5. Взаємозв'язок педагогічної оцінки з самооцінкою дошкільника.
6. Моделі педагогічного спілкування.
7. Комунікативні навички та бар'єри спілкування.
8. Заохочення і покарання як методи стимулювання і корекції поведінки.
9. Причини та попередження неуспішності.
10. Прийоми вивчення і умови формування позитивної шкільної мотивації.
11. Конфліктні педагогічні ситуації та стратегії поведінки в конфлікті.
12. Особливості взаємин у групі дітей дошкільного віку.
13. Проблема збереження психологічного та фізичного здоров'я вихователя.
14. Психолого-педагогічний експеримент.
15. Причини порушень дисципліни у групі дітей і умови їх попередження.
16. Увага дошкільників та прийоми її підтримки під час занять.
17. Теорії виховання.
18. Динаміка мотивів при засвоєнні моральних норм.

19. Формування внутрішньої відповідальності дитини.
20. Проблеми виховання дітей у сучасних сім'ях.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 6 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, уміння самостійно опрацьовувати тексти, написання і захист реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

1. Рівень осмислення навчального матеріалу;
2. Рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. Повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. Використання додаткової літератури;
5. Порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій

	навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці 2 семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне тестування та самостійна робота										Накопич у-вальні бали/	Іспит	Сума
Кред 1					Кред 2							
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
Практичні заняття	10	10	10	10	10	10	10	5	5	400 / 4 = 100 *0,6 = 60	40	100
Самостійна робота (включно контр. роб.)	60				60							
Усього	100				100							
Поточне тестування та самостійна робота												
Кред 3				Кред 4								
	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16					
Практичні заняття	10	10	10	10	10	10	10					
Самостійна робота (включно контр. роб.)	70			40								
				КР - 20								
Усього	100			100								

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: індивідуальне, групове і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи, тестовий контроль. Самостійна робота перевіряється шляхом написання реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

12. Рекомендована література

Базова

1. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2017. 424 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2018. 416 с.

Допоміжна

1. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. М.С. Корольчука. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2016. 400 с.
2. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 128с.
3. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. 3-є вид. К.: Вища школа, 2015. 487 с.
4. Кузікова С.Б. Основи психокорекції. К.: Академвидав, 2017. 320с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. 2-е вид., перероблене та доповнене. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 272 с.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. К.: Академвидав, 2015. 448 с.
7. Заброцький М.М. Основи вікової психології: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2015. 112с.

13. Інформаційні ресурси

1. https://pidru4niki.com/1821100137149/psihologiya/peredmov_a_vikova_i_pedagogichna_psihologiya
2. https://stud.com.ua/88896/pedagogika/pedagogichna_psihologiya
3. scholar.google.com.ua